

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار و نوجوانان عادی شهر تهران

محمود ایروانی^۱

دلارام اردلان^۲

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر، مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار و غیربزهکار شهر تهران است. بدین منظور نمونه آماری شامل 100 نفر که 50 نفر از آن به روش نمونه‌گیری در دسترس از جامعه بزهکاران کانون اصلاح و تربیت تهران و 50 نفر دیگر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده از جامعه نوجوانان غیربزهکار مدارس تهران انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO-FFI) است. که بعد از اجرای آن بر روی دو گروه از روش آماری t مستقل برای تأیید یا رد فرضیه‌ها استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار به لحاظ روان رنجور خویی، انعطاف پذیری، دلیپذیر بودن و مسئولیت پذیری تفاوت معنی‌دار وجود دارد، ولی به لحاظ برون گرایی، بین دو گروه تفاوت معنی‌دار وجود ندارد و از 5 فرضیه، 4 فرضیه تأیید شد. نتایج نشان داد که نوجوانان بزهکار از نوجوانان غیربزهکار روان رنجور خویی بیشتر و انعطاف‌پذیری، دلیپذیری و مسئولیت پذیری کمتری دارند.

کلید واژه:

ویژگی‌های شخصیتی، نوجوانان، بزهکار، غیر بزهکار

¹ دانشیار دانشگاه تهران و استاد دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات mirvani@excite.com

² کارشناسی ارشد روانشناسی delaram.ardalan@yahoo.com

مقدمه:

پیچیدگی‌های پدیده جرم و تعداد عوامل جرم‌زا ما را مجبور می‌کند تا به علوم مختلف مانند انسان‌شناسی جنایی و روانشناسی جنایی بپردازیم از طرف دیگر بررسی پدیده جرم در نوجوانان نیز حائز اهمیت است زیرا نوجوانان به دلیل دارا بودن ساختار شخصیتی خاص جزء قشر آسیب پذیر جامعه هستند. در مرحله نوجوانی احساس هویت شکل می‌گیرد و نوجوانان دارای پیچیدگی‌های روحی روانی هستند. در این میان نوجوانانی هستند که مرتکب عمل بزهکاری می‌شوند که ممکن است دلایل متفاوتی داشته باشد روانشناسان با دیدگاه‌های مختلفی که دارند پدیده انحرافات اجتماعی را به طرق مختلف تبیین می‌کنند. شومیکر^۱ (1990) معتقد بود که پایین بودن بهره هوشی علت رفتار انحرافی است تراشر^۲ (1936) در ارتباط با بزهکاری، برچسب‌های بزهکاری و جرم را عاملی بالقوه منفی بر رفتار نوجوانان می‌داند تانن بوم^۳ (1938) اصطلاح نمایش مضر^۴ را مطرح می‌کند. نمایش مضر به معنی به نمایش گذاشتن، افشا و گزارش نمودن رفتار انحرافی افراد همراه با ویژگی‌های بزهکارانه است، این امر موجب می‌شود هویت شخصی بزهکاران برای دیگران مشخص شده و آنان به عنوان افرادی بر چسب خورده به جامعه معرفی شوند. دورکیم^۵ (1966)، مرتن^۶ (1957)، پارسونز^۷ (1942) و پارک و برکس^۸ (1927) بر ارتباط میان سن، جنس، تراکم جمعیت، شهرنشینی و مذهب با ارتکاب به بزهکاری دست یافتند گاتفریدسون^۹ و هیرشی^{۱۰} (1990) با طرح یک

1 Showmicer

2 Thrasher

3 Tannenbaum

4 Harmful Dramatization

5 Dorkim

6 Merton

7 Parsonz

8 Berkes

9 Gottfredson

10 Hirshe

نظریه عمومی از جرم تحت عنوان نظریه خود کنترلی، نظریه‌های سنتی جرم که تنها بر یکی از عوامل زیستی، روانی و اجتماعی تأکید شده است را مورد انتقاد قرار داد آنان این موضوع را مورد بحث قرار داده‌اند که در تلاش برای پاسخ به این سؤال که چه عاملی سبب جرم می‌شود به این جواب رسیدند که هر رشته‌ای به مفاهیم عمده خویش نگاه می‌کند؛ مثلاً جامعه‌شناسی به طبقه اجتماعی، فرهنگ و سازمان توجه می‌کند، زیست‌شناسی به وراثت و اقتصاد به اشتغال یا کار توجه دارد و بالاخره روانشناسی به عامل شخصیت در ارتکاب به بزهکاری و جرم تکیه می‌کند، روانشناسان معتقدند که بزهکاران به لحاظ ویژگی‌های شخصیتی متفاوت از نوجوانان عادی هستند شاترلند^۱ (1982) معتقد است که بزهکار می‌تواند به منزله شکست در هم‌نوایی با انتظارات دیگر اشخاص تعریف شود، بورتن^۲ (1927) رفتار انحرافی را رفتاری می‌داند که از قواعد یا انتظارات نظام‌های اجتماعی تخطی کند شیلز^۳ (1972) معتقد است رفتار انحرافی به مفهوم رفتاری است که به طریقی با انتظارات مشترک رفتاری در گروه‌های خاص اجتماعی سازگاری نیابد و دیگر اعضای جامعه آن را ناپسند یا نادرست ارزیابی کنند؛ از این دید فقط به این دلیل برخی رفتارها انحراف محسوب می‌شوند که بخشی از مردم جامعه آنها را انحراف پنداشته‌اند سایکس^۴ (1992) پیشنهاد می‌کند به جای مفهوم انحراف، مفهوم قربانی، یک تفکر تعریف شده در حوزه تفاوت‌های اجتماعی است روانشناسی اجتماعی باید به مفهوم قربانی و قربانیهایی که آسیب‌های ناشی از جرم را تجربه کرده‌اند توجه کند کلینارد^۵ (1964) بزه را در معنی سرپیچی از قوانین و موازین معقول رفتاری حاکم بر روابط اجتماعی اعم از قوانین حقوقی (دارای ضمانت اجرایی رسمی) و عرفی (دارای ضمانت اجرایی غیررسمی) می‌داند و

¹ Sutherland

² Burton

³ Shills

⁴ Sykes

⁵ Clinard

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار ...

عدم پیروی از هنجارها را به نقض قواعد رفتاری اجتماعی نسبت می‌دهد. روانشناسان اجتماعی تعاریف گوناگون از اعمال انحرافی می‌نمایند که البته در نظریات اکثر آنها مسأله نقض قوانین اجتماعی مطرح است با این وجود می‌توان ویژگی‌های شخصیتی را در تقابل با قوانین اجتماعی دانست تری دلیو جفرسون^۱ و جیمزایچ^۲ (2000) در یک مطالعه‌ای به ارتباط بین بیش‌فعالی و جستجوی احساسات در بزهکاران پی‌برند وان دم^۳ و دیگران (2007) اعتقاد داشتند که بین شخصیت، بزهکاری و ارتکاب جرم رابطه وجود دارد و گالی^۴ (2006) به ارتباط میان بزهکاری و ترتیب تولد دست یافت. جفری^۵ و جانسون^۶ (2000) معتقد بودند که بین اختلالات شخصیتی نوجوانان، خشونت و رفتار مجرمانه رابطه وجود دارد رومان کوپو سو^۷ و دیگران (2004) به ارتباط میان ویژگی‌های شخصیتی، نحوه‌ی درک از والدین، سوء مصرف الکل و ارتکاب جرم دست یافتند. خان بوآسون^۸ (2008) در تحقیقی به ارتباط میان ترتیب تولد با رفتار ضد اجتماعی و بزهکاری دست یافت. میر و سلاتسک^۹ (2008) در تحقیقی به ارتباط میان صفات شخصیتی، تکانشگری و بی‌حسی عاطفی و رفتار بزهکاری در نوجوانان دختر و پسری که با هم رابطه دارند دست یافتند. یونگی^{۱۰} و دیگران (2008) بر روی دختران روسپی بزهکار تحقیقی انجام دادند در خصوص بررسی نشانه‌های اختلال استرس پس از سانحه (PTSD) و سلامت ذهنی و نهایتاً به ارتباط میان این فاکتورها و عمل مجرمانه دختران

1 Tery. D. Jefferson

2 Jemze eych

3 Van Dam

4 Gally

5 Jeffrey

6 Johnson

7 Roman A. Kuposov

8 Kanbouasson

9 Slutske

10 Jung YE

روسی و بزهار دست یافتند. رامچند^۱ و دیگران (2009) معتقدند که نوجوانان دختر و پسری که مجبورند برای پول کار کنند بیشتر مرتکب رفتارهای مجرمانه می‌شوند والش^۲ و بیروپتی^۳ (2000) به منظور تعیین تاثیر ویژگی‌های جامعه ستیزی، کنش هوشی پایین و محرومیت از محبت بر روی بزهارهای خطرناک بزهاران نوجوان پسر آمریکایی تحقیقی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که آزمودنی‌های جامعه ستیز با کنش هوشی پایین به طور معناداری بیشتر مرتکب جرم می‌شوند. یان کورف^۴ و جین توپین^۵ (2009) نیز به این نتیجه رسیدند که دختران و پسرانی که مرتکب عمل بزهار می‌شوند در شمار زیادی از ویژگی‌های شخصیتی با دختران و پسران غیربزهار متفاوتند که این تفاوت در دو صفت نروتیزم و عدم سازگاری بیشتر به چشم می‌خورد به این معنی که دختران و پسران بزهار بیشتر از نوجوانان عادی این دو ویژگی را دارا هستند. سال فاتی^۶ و دیگران (2008) در یک تحقیقی به این نتیجه رسیدند که نوجوانان بزهار دختر 60 تا 100 بار بیشتر از دختران غیربزهار در خیابان‌ها به قتل می‌رسند، همچنین بررسی این نوع قتل‌ها دشوارتر است و در بعضی موارد بدون حل باقی می‌ماند هدف مطالعه رایج، هدایت یک مطالعه اکتشافی برای کشف ویژگی‌های کلیدی این گروه است و این که چگونه آن‌ها از دیگر زیرگروه‌های قتل متفاوت می‌شوند جان ترلاک^۷ و دیگران (2003) به ارتباط میان ویژگی‌های شخصیتی، عدم صلاحیت اجتماعی و بزکاری در دختران بزهار دست یافتند. برتون^۸ (2008) تحقیقی را در خصوص بررسی ارتباط میان سوءرفتار جنسی و انحرافات جنسی با مقوله

1 Ramchand

2 Vulsh

3 Biropety

4 Yann corff

5 Jean Toupin

6 Salfati

7 Janterlack

8 Burton

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار ...

آزار جنسی در بچگی انجام داد، دو نمونه از نوجوانان پسر بزهکار زندانی شده مورد مقایسه قرار گرفتند. 74 پسر دارای سوء رفتار جنسی با 53 پسر دیگر که سوء رفتار جنسی نداشتند بررسی شدند. در مقایسه با پسرانی که سوء رفتار جنسی و انحراف جنسی را نشان نداده بودند، پسرانی که دارای سوء رفتار جنسی و انحراف جنسی بودند یک تاریخچه وسیعی از آزار جنسی دوران بچگی داشتند. دارا مولا¹ (2003) تحقیقی انجام داد در خصوص مقایسه چندگانه ویژگی‌های شخصیتی درونگرایی- برونگرایی در نوجوانان بزهکار و غیربزهکار مقطع راهنمایی و دبیرستان و مقایسه جنسیتی در دو جنس دختر و پسر پژوهشی انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که:

1- دو جنس دختر و پسر بزهکار درجات یکسانی از برونگرایی را نشان دادند یعنی تفاوت جنسیتی دیده نشد.

2- بزهکاران درجات بالاتری از برونگرایی را نشان دادند.

3- نوجوانان بزهکار مقطع راهنمایی بیشتر از نوجوانان بزهکار مقطع دبیرستان دارای ویژگی شخصیتی برونگرایی بودند.

با مطالعه این تحقیقات متوجه می‌شویم که از گذشته‌های دور تا عصر جدید ما با سیل بزرگی از نظریات و پژوهش‌های مختلف روانشناسان در خصوص پدیده جرم و بزهکاری مواجه هستیم و این مسأله شاید به دلیل اهمیت مقوله آسیب‌های اجتماعی در جامعه باشد که در هر زمان گریبانگیر جامعه بوده است.

هدف اصلی تحقیق مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار با غیربزهکار شهر تهران است این تحقیق این امکان را برای محقق بوجود می‌آورد که با بدست آوردن نتایج جدید و علمی یک برنامه سازنده و مدرن برای نوجوانان بزهکار ارائه دهد. تفحص و جستجو در رگه‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار هم می‌تواند باعث ارائه شناخت و دانستنی‌های جدید در قالب

¹ Daramola

کتاب و مقاله به جامعه و مراکز نشر مجله شود و هم می‌تواند نگرش مردم را نسبت به نوجوانان بزهکار تغییر دهد.

بر این اساس، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شوند:

1- بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار در روان رنجور خویی¹ تفاوت وجود دارد.

2- بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار در برون‌گرایی² تفاوت وجود دارد.

3- بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار در انعطاف‌پذیری³ تفاوت وجود دارد.

4- بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار در دلیپذیر بودن⁴ تفاوت وجود دارد.

5- بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار در وجدان و وظیفه‌شناسی⁵ تفاوت وجود دارد.

¹ Neuroticism

² Extroversion

³ Openness to experience

⁴ agreeableness

⁵ Conscientiousness

روش:

طرح پژوهش در این تحقیق از نوع علی - مقایسه‌ای یا پس رویدادی است بدین صورت علت‌های احتمالی یک الگوی رفتاری یا متغیر وابسته مورد مطالعه قرار می‌گیرد این روش را به این علت پس‌رویدادی می‌گویند چون اشاره به مواردی دارد که در آنها علت از پیش رخ داده است.

جامعه آماری در این پژوهش شامل دو گروه از افراد نوجوان با محدوده سنی 15 تا 18 است نمونه اول شامل نوجوانان بزهکار است که در کانون اصلاح و تربیت هستند و نمونه دوم شامل نوجوانان غیربزهکار است که از دبیرستان‌های تهران انتخاب شده‌اند.

در این پژوهش برای انتخاب نوجوانان بزهکار از روش نمونه‌گیری در دسترس و برای انتخاب نوجوانان غیربزهکار از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است.

تعداد کل نمونه شامل 100 نفر است، 50 نفر از آن متعلق به نوجوانان بزهکار و 50 نفر دیگر متعلق به نوجوانان غیربزهکار است.

برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO-FFI) استفاده شد که دارای 60 سؤال است و برای ارزیابی 5 عامل اصلی شخصیت بکار می‌رود و هر عامل با 12 سؤال سنجیده می‌شود 5 عامل اصلی شخصیت که در این پرسشنامه سنجیده می‌شوند، عبارتند از: روان رنجور خویی (روان‌نژندی)، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلیپذیر بودن و وجدان (مسئولیت‌پذیری). همچنین جهت اخذ اطلاعات سو سیودموگرافیک آزمودنی شامل سن، جنس، محل تولد، میزان درآمد خانواده، نوع جرم و غیره از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد.

برای تحلیل داده‌ها در مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار و غیربزهکار شهر تهران از آزمون آماری t مستقل استفاده شده است.

یافته‌ها:

کل نمونه، شامل 100 نفر که از این تعداد 50 درصد دختر (50 نفر دختر) و 50 درصد پسر (50 نفر پسر) بودند که پس از اجرای آزمون، یافته‌های پژوهش به صورت آمار توصیفی و آمار استنباطی ارائه شدند که به شرح زیر می‌باشد.

1-1 توصیف داده‌ها: به منظور آشنایی بیشتر با ماهیت متغیرهای پژوهش لازم است قبل از تحلیل داده‌ها به توصیف آن‌ها پرداخته شود چرا که توصیف آماری داده‌ها مقدم بر استنباط آماری است و به تشخیص الگوهای حاکم بر داده‌ها کمک می‌کند.

جدول 1: آماره‌های توصیفی ویژگی شفصیتی روان نژندی

به تفکیک گروه مورد بررسی در نمونه‌های آماری

شاخص گروه آماری	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
نوجوانان عادی	50	14/28	2/88	0/40	10	22
نوجوانان بزهکار	50	20/18	5/95	0/84	14	37

همان‌گونه که مشاهده می‌شود میانگین نمرات ویژگی شفصیتی روان نژندی در گروه نوجوانان بزهکار (20/18) بیشتر از گروه نوجوانان عادی (14/24) می‌باشد.

جدول 2: آماره‌های توصیفی ویژگی شفصیتی برون‌گرایی به تفکیک

گروه مورد بررسی در نمونه‌های آماری

بیشترین مقدار	کمترین مقدار	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص گروه آماری
38	12	0/78	5/56	24/4	50	نوجوانان عادی
36	12	0/85	6/08	23/08	50	نوجوانان بزهکار

همان‌گونه که مشاهده می‌شود میانگین نمرات ویژگی شفصیتی برون‌گرایی در گروه نوجوانان بزهکار (23/08) کمی کمتر از گروه نوجوانان عادی (24/4) می‌باشد و این نشان دهنده اختلاف ناچیز بین دو گروه است.

جدول 3: آماره‌های توصیفی ویژگی شفصیتی انعطاف پذیری

به تفکیک گروه مورد بررسی در نمونه‌های آماری

بیشترین مقدار	کمترین مقدار	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص گروه آماری
37	13	0/71	5/04	28/31	50	نوجوانان عادی
35	11	0/82	5/82	18/96	50	نوجوانان بزهکار

همان‌گونه که مشاهده می‌شود میانگین نمرات ویژگی شفصیتی انعطاف‌پذیری در گروه نوجوانان بزهکار (18/96) کمتر از گروه نوجوانان عادی (21/38) می‌باشد.

جدول 4: آماره های توصیفی ویژگی شفافیتی دلپذیر بودن به

تفکیک گروه مورد بررسی در نمونه های آماری

بیشترین مقدار	کمترین مقدار	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص گروه آماری
39	14	0/80	5/67	25/76	50	نوجوانان عادی
29	10	0/54	3/86	17/48	50	نوجوانان بزهکار

همان گونه که مشاهده می شود میانگین نمرات ویژگی شخصیتی دلپذیر بودن در گروه نوجوانان بزهکار (17/48) کمتر از گروه نوجوانان عادی (25/76) می باشد.

جدول 5: آماره های توصیفی ویژگی شفافیتی مسئولیت پذیری

به تفکیک گروه مورد بررسی در نمونه های آماری

بیشترین مقدار	کمترین مقدار	خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص گروه آماری
42	12	0/85	6/37	22	50	نوجوانان عادی
25	8	0/48	3/45	14/58	50	نوجوانان بزهکار

همان گونه که مشاهده می شود میانگین نمرات ویژگی شخصیتی مسئولیت پذیری در گروه نوجوانان بزهکار (14/58) کمتر از گروه نوجوانان عادی (22/00) می باشد.

مقایسه ویژگی‌های شصیتی نوجوانان بزهکار ...

1-2 تحلیل داده‌ها: در این قسمت داده‌های حاصل از اجرای پرسشنامه با استفاده از آمار استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و با طرح مجدد، فرضیه مورد نظر با استناد به نتایج تجزیه و تحلیل، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

فرضیه 1 پژوهش: بین نوجوانان بزهکار و عادی در روان نژندی تفاوت وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آنجا که متغیر روان نژندی در سطح مقیاس نسبی می‌باشد با استفاده از آزمون آماری پارامتری t مستقل به مقایسه نمرات دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار می‌پردازیم. در این حالت بیان آماری فرضیه اول به صورت زیر می‌باشد:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

در فرضیه فوق، منظور از μ همان میانگین نمرات صفت شخصیتی روان‌نژندی است. نتیجه حاصل از این آزمون در جدول شماره 6-1 به شرح زیر نشان داده شده است.

جدول 6: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات روان نژندی در

دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار

سطح اطمینان با 0/95 اعتماد		اختلاف میانگین	معناداری (p)	درجه آزادی	t مستقل	آزمون لوین	
بالا	پائین					معناداری	F
-4/08	-7/79	5/94	0/0001	98	6/35	0/52	1/57

جدول 6-1 نشان می‌دهد که با توجه به این که مقدار ضریب معنی‌داری آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس‌ها برابر با 0/523 بوده و این مقدار خیلی بیشتر از ضریب ملاک یعنی 0/05 است، بنابراین با 0/95 اطمینان گفته می‌شود که دو گروه از نظر واریانس برابر هستند و پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه جهت آزمون t رعایت گشته است.

همان‌گونه که نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد از آنجا که مقدار قدر مطلق t به دست آمده (6/35) با درجه آزادی 98، از مقدار t جدول (2/61) بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی داری این آزمون برابر 0/0001 می‌باشد و چون این مقدار کمتر از سطح معنی داری 0/01 است، بنابراین با 99 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات روان‌نژندی در دو گروه نوجوانان عادی و بزهارکار معنی‌دار می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با 99 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌شود. همچنین لازم به ذکر است که از مقایسه میانگین دو گروه می‌توان این‌گونه استنباط کرد که نوجوانان بزهارکار از صفت روان‌نژندی بیشتری نسبت به نوجوانان عادی برخوردارند.

فرضیه 2 پژوهش: بین نوجوانان بزهارکار و عادی در برون‌گرایی تفاوت وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آنجا که متغیر برون‌گرایی در سطح مقیاس نسبی می‌باشد با استفاده از آزمون آماری پارامتری t مستقل به مقایسه نمرات دو گروه نوجوانان عادی و بزهارکار می‌پردازیم. در این حالت بیان آماری فرضیه دوم به صورت زیر می‌باشد:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

در فرضیه فوق، منظور از μ همان میانگین نمرات صفت شخصیتی برون‌گرایی است. نتیجه حاصل از این آزمون در جدول شماره 7-1 به شرح زیر نشان داده شده است.

جدول 7: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات برون گرایی در

دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار

سطح اطمینان با 0/95 اعتماد		اختلاف میانگین	معناداری (p)	درجه آزادی	t مستقل	آزمون لوین	
پائین	بالا					معناداری	f
3/63	-0/99	1/32	0/26	98	1/13	0/205	1/62

جدول 7-1 نشان می‌دهد که با توجه به این که مقدار ضریب معنی‌داری آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس‌ها برابر با 0/205 بوده و این مقدار خیلی بیشتر از ضریب ملاک یعنی 0/05 است، بنابراین با 0/95 اطمینان گفته می‌شود که دو گروه از نظر واریانس برابر هستند و پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه جهت آزمون t رعایت گشته است.

همان گونه که نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد از آنجا که مقدار قدر مطلق t به دست آمده (1/13) با درجه آزادی 98، از مقدار t جدول (1/98) کوچکتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون برابر 0/26 می‌باشد و چون این مقدار بیشتر از سطح معنی‌داری 0/05 است، بنابراین با 95 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات برون گرایی دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار معنی‌دار نمی‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با 99 درصد اطمینان رد و فرض صفر تأیید می‌شود.

فرضیه 3 پژوهش: بین نوجوانان بزهکار و عادی در انعطاف‌پذیری تفاوت وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آنجا که متغیر انعطاف‌پذیری در سطح مقیاس نسبی می‌باشد با استفاده از آزمون آماری پارامتری t مستقل به مقایسه نمرات دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار می‌پردازیم. در این حالت بیان آماری فرضیه سوم به صورت زیر می‌باشد:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

در فرضیه فوق، منظور از μ همان میانگین نمرات صفت شخصیتی انعطاف‌پذیری است. نتیجه حاصل از این آزمون در جدول شماره 8-1 به شرح زیر نشان داده شده است.

جدول 8: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات انعطاف‌پذیری

در دو گروه نوجوانان عادی و بزهدار

سطح اطمینان با اعتماد 0/95		اختلاف میانگین	معناداری (p)	درجه آزادی	T مستقل	آزمون لوین	
بالا	پائین					معناداری	f
4/58	0/25	2/42	0/029	98	2/22	0/351	0/879

جدول 8-1 نشان می‌دهد که با توجه به این که مقدار ضریب معنی‌داری آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس‌ها برابر با 0/351 بوده و این مقدار خیلی بیشتر از ضریب ملاک یعنی 0/05 است، بنابراین با 0/95 اطمینان گفته می‌شود که دو گروه از نظر واریانس برابر هستند و پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه جهت آزمون t رعایت گشته است.

همان گونه که نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد از آنجا که مقدار t به دست آمده (2/22) با درجه آزادی 98، از مقدار t جدول (1/98) بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون برابر 0/029 می‌باشد و چون این مقدار کمتر از سطح معنی‌داری 0/05 است، بنابراین با 95 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات انعطاف‌پذیری دو گروه نوجوانان عادی و بزهدار معنی‌دار می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با 95 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌شود. همچنین لازم به ذکر است که از مقایسه میانگین دو گروه می‌توان این گونه استنباط کرد که نوجوانان بزهدار از صفت انعطاف‌پذیری کمتری نسبت به نوجوانان عادی برخوردار می‌باشند.

فرضیه 4 پژوهش: بین نوجوانان بزهدار و عادی در دلپذیر بودن تفاوت وجود دارد.

مقایسه ویژگی‌های شصیتی نوجوانان بزهکار ...

برای آزمون این فرضیه از آنجا که متغیر دلپذیر بودن در سطح مقیاس نسبی می‌باشد با استفاده از آزمون آماری پارامتری t مستقل به مقایسه نمرات دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار می‌پردازیم. در این حالت بیان آماری فرضیه چهارم به صورت زیر می‌باشد:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

در فرضیه فوق، منظور از μ همان میانگین نمرات صفت شخصیتی دلپذیر بودن است. نتیجه حاصل از این آزمون در جدول شماره 9-1 به شرح زیر نشان داده شده است.

جدول 9: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دلپذیر

بودن در دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار

سطح اطمینان با 0/95 اعتماد		اختلاف میانگین	معناداری (p)	درجه آزادی	t مستقل	آزمون لوین	
بالا	پائین					معناداری	f
10/20	6/35	8/28	0/0001	98	8/528	0/17	0/94

جدول 9-1 نشان می‌دهد که با توجه به این که مقدار ضریب معنی‌داری آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس‌ها برابر با 0/17 بوده و این مقدار خیلی بیشتر از ضریب ملاک یعنی 0/05 است، بنابراین با 0/95 اطمینان گفته می‌شود که دو گروه از نظر واریانس برابر هستند و پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه جهت آزمون t رعایت گشته است.

همان گونه که نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد از آنجا که مقدار t به دست آمده (8/52) با درجه آزادی 98، از مقدار t جدول (2/61) بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون برابر 0/0001 می‌باشد و چون این مقدار کمتر از سطح معنی‌داری 0/01 است، بنابراین با 99 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات دلپذیر بودن دو گروه

نوجوانان عادی و بزهکار معنی‌دار می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با 99 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌شود. همچنین لازم به ذکر است که از مقایسه میانگین دو گروه می‌توان این گونه استنباط کرد که نوجوانان بزهکار از صفت دلپذیر بودن کمتری نسبت به نوجوانان عادی برخوردارند. فرضیه 5 پژوهش: بین نوجوانان بزهکار و عادی در مسئولیت‌پذیری تفاوت وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آنجا که متغیر مسئولیت‌پذیری در سطح مقیاس نسبی می‌باشد با استفاده از آزمون آماری پارامتری t مستقل به مقایسه نمرات دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار می‌پردازیم. در این حالت بیان آماری فرضیه پنجم به صورت زیر می‌باشد:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

در فرضیه فوق، منظور از μ همان میانگین نمرات صفت شخصیتی مسئولیت‌پذیری است. نتیجه حاصل از این آزمون در جدول شماره 10-1 به شرح زیر نشان داده شده است.

جدول 10: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات مسئولیت پذیری

در دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار

سطح اطمینان با اعتماد 0/95		اختلاف میانگین	معناداری (p)	درجه آزادی	t مستقل	آزمون لوین	
پائین	بالا					معناداری	F
5/46	9/37	7/42	0/0001	98	7/54	0/58	0/89

جدول 10-1 نشان می‌دهد که با توجه به این که مقدار ضریب معنی‌داری آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانس‌ها برابر با 0/58 بوده و این مقدار خیلی بیشتر از ضریب ملاک یعنی 0/05 است، بنابراین با 0/95 اطمینان گفته می‌شود که دو گروه از نظر واریانس برابر هستند و پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه جهت آزمون t رعایت گشته است.

همان گونه که نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد از آنجا که مقدار t به دست آمده (7/54) با درجه آزادی 98، از مقدار t جدول (2/61) بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی‌داری این آزمون برابر 0/0001 می‌باشد و چون این مقدار کمتر از سطح معنی‌داری 0/01 است، بنابراین با 99 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات مسئولیت‌پذیری دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار معنی‌دار می‌باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با 99 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌شود. همچنین لازم به ذکر است که از مقایسه میانگین دو گروه می‌توان این گونه استنباط کرد که نوجوانان بزهکار از صفت مسئولیت‌پذیری کمتری نسبت به نوجوانان عادی برخوردارند.

بحث و نتیجه گیری:

نتایج نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان نژندی در دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد. میانگین نمرات نوجوانان بزهکار برابر با 20/18 است که از میانگین نمرات گروه عادی که برابر 14/24 است بیشتر است و تفاوت به لحاظ آماری معنادار است این یافته همسو با یافته‌های پژوهشی تیلور¹ (1982) است. یافته‌های پژوهش تیلور وجود رابطه بین روان نژند خوئی و ارتکاب جرم را تأکید کرده است. تیلور در بررسی 121 مجرم روان نژند، نتیجه گرفت که بی‌تردید نشانه‌های بیماری روان نژندی علت ارتکاب جرم در 20٪ از آنها بوده است؛ علت ارتکاب جرم در 26٪ دیگر نیز احتمالاً به همین علت نسبت داده می‌شود. بدین ترتیب آنچه بر اساس یافته‌ها تأیید شده این است که عامل N با بزهکاری ارتباط دارد فردی که دارای نمره بالا در نورزگرایی است واکنشهای شدید و دراز مدتی نسبت به تنیدگی نشان می‌دهد، افرادی که در قطب متضاد این پیوستار قرار گرفته‌اند دارای پایداری هیجانی و آرامش رفتاری هستند داشتن احساسات منفی همچون ترس، غم، خشم، برانگیختگی، عصبیت و بی‌ثباتی هیجانی ارتباط تنگاتنگ با پدیده جرم دارد. افراد بزهکار کنترل هیجانی- رفتاری پایین‌تری دارند سریعتر دچار خشم می‌شوند و احساسات ناخوشایند رفتاری نظیر غم و عصبیت را بیشتر تجربه می‌کنند.

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار ...

بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی در دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود ندارد. میانگین نمرات نوجوانان بزهکار برابر با 23/08 و میانگین نمرات نوجوانان عادی برابر با 24/4 بوده است. اما این تفاوت معنی‌دار نیست یعنی نمی‌توان گفت که گروه عادی از گروه بزهکار برون‌گراترند در تحقیقات مختلف در خصوص سنجش این ویژگی نتایج متفاوتی به دست آمده است، ویژگی شخصیتی برون‌گرایی نسبت به ویژگی‌های دیگر شخصیتی که در این تحقیق مد نظر قرار گرفته است در سنجش بی‌ثبات است ما نمی‌توانیم با صراحت بگوئیم که مثلاً بزهکاران برون‌گرا هستند. همچنین بزهکاران برون‌گرد ممکن است در محیط زندان و به دلیل طرد شدن از اجتماع به تدریج درون‌گرا شوند. آیزنک¹ (1974) عدم توانایی عامل E در پیش‌بینی اعمال مجرمانه را به علل متفاوتی نسبت می‌دهد، یکی از دلایل پایین درآمدن نمرات برون‌گرایی در بزهکاران، آن است که نمرات جامعه‌طلبی آنان می‌تواند به علت محدودیت رفتارهای اجتماعی در زندان کاهش یابد دلیل دیگر عدم کفایت عامل برون‌گردی در متمایز کردن مجرمان، ناشی از نامتجانس بودن آنهاست. ضمن آنکه این عامل می‌تواند به دو زیر مقیاس جامعه‌طلبی² و برانگیختگی تقسیم شود، تنها زیر مقیاس دوم یعنی برانگیختگی است که با جرم ارتباط دارد (آیزنک و آیزنک، 1971). یافته‌های این تحقیق همسو است با یافته‌های پژوهشی فارینگتن³ و همکاران، آنها در 16 پژوهش به این نتیجه رسیدند که اکثر مجرمان نمرات بالایی در P و N دارند در حالی که نمره E یعنی برون‌گرایی در تمامی آنان بالا نبود در خصوص دلیل وجود تفاوت بین یافته‌های پژوهشی در سنجش عامل E (برون‌گرایی) باید گفت که این ویژگی یک خصوصیت خنثی است یعنی در هیچ گروه از ویژگیهای مطلوب یا منفی جای نمی‌گیرد.

¹ Eysenek

² Sociability

³ Farrington

بین ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری در دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد، میانگین نمرات نوجوانان بزهکار در این مقیاس برابر با 18/96 است که از میانگین نمرات گروه عادی که برابر با 21/38 است کمتر است و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است افرادی که در این مقیاس نمره بالا می‌گیرند حس زیبایی شناسی بالاتری دارد، دارای قدرت خوبی برای درک عواطف و هیجان‌های شخصی هستند، هیجانهای مثبت را دریافت می‌کنند، احساس ژرفی به هنر و زیبایی دارند و خلاق هستند در خصوص بحث در مورد نظریه واژه^۱ نیز این مسأله مطرح شد که افراد منعطف با واژه‌های بیشتر و بهتری درگیر می‌شود و آنها دارای تعداد واژگان بیشتر و بهتری هستند در خصوص تفاوت بین نوجوانان بزهکار و عادی در بحث ترمینولوژی^۲ این مسأله مطرح است که نوجوانان بزهکار به لحاظ کیفی و کمی دریافت واژگان ضعیف‌تری دارند و چون باز بودن و منعطف‌بودن با چگونگی دریافت واژه رابطه دارد پس می‌توان به این نتیجه رسید که چرا میانگین نمره نوجوانان بزهکار کمتر از میانگین نمرات نوجوانان عادی شده است. انعطاف‌پذیری ممکن است هم شامل منعطف بودن به سمت هیجان‌های مثبت باشد و هم به سمت دریافت هیجانهای منفی، در بحث از ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری اگر مسأله باز بودن به سمت هیجانهای منفی مطرح باشد می‌توان گفت که گروه بزهکار انعطاف بیشتری در تجربه هیجانهای ناخوشایند و ارتکاب جرم دارند. اما در این تحقیق باز بودن به سمت هیجان‌های مثبت مطرح است.

بین ویژگی شخصیتی دلپذیر بودن در دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد، میانگین نمرات نوجوانان بزهکار برابر با 17/48 است که از میانگین نمرات گروه عادی که برابر با 25/76 است کمتر است و تفاوت به لحاظ آماری معنادار است. این یافته همسو است با یافته پژوهشی

¹ vocabulary notion

² Terminology

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار ...

آربوتنات^۱ و گوردون^۲ (1985) است به این صورت که افراد بزهکار به آنچه دیگران می‌پندارند بی‌اهمیت‌اند، توافق و سازگاری و هم احساسی کمتری با دیگران دارند. یافته‌های پژوهشی اسپوواک^۳ و همکاران (1976) مفاهیم خود میان بینی^۴ و میان واگرایی^۵ و ارتباط این مفاهیم را با پدیده جرم بیان می‌کند T به این صورت که خود میان بینی با عدم سازش و سازگاری و رفتارهای ضداجتماعی در ارتباط است و میان واگرایی با دیگر دوستی و رفتارهای جامعه پسند در ارتباط است، بالطبع بزهکاری با رفتارهای ضد اجتماعی و ناسازگارانه رابطه دارد و اساساً این شخص اساساً حس نوع دوستی و هم‌دردی پایین تری دارد.

بین ویژگی شخصیتی مسئولیت پذیری در دو گروه نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد، میانگین نمرات نوجوانان بزهکار در این مقیاس برابر با 14/58 است که از میانگین نمرات گروه عادی که برابر با 22 است کمتر است و این تفاوت معنادار است. این یافته همسو است با یافته پژوهشی یان کورف^۶ و جین توپین^۷ (2009)، آنها تحقیقی را در خصوص مقایسه ویژگی‌های شخصیتی دو گروه نوجوانان بزهکار و غیر بزهکار انجام دادند، که یکی از ابعاد مورد سنجش آنها مسئولیت پذیری بود. در بعد مسئولیت پذیری و وظیفه شناسی بین دو گروه نوجوانان بزهکار و غیر بزهکار تفاوت وجود داشت به این صورت که میانگین نمرات گروه بزهکار 111/98 و میانگین نمرات گروه غیر بزهکار 115/83 بود در خصوص اینکه چرا نمره این مقیاس در بزهکاران پایین است پر واضح است که ویژگی رفتار ضد اجتماعی آنان کاملاً متناقض با ویژگی وجدان می‌باشد دیدگاه روان تحلیل گری افراد مجرم

¹ Arbothnot

² Gordon

³ Spivack

⁴ Egocentrism

⁵ Decentration

⁶ Yann Corff

⁷ Jean Toupin

پژوهشنامه تربیتی

را دارای فرامین ضعیفی می‌بیند، همچنین سه عنصر خشونت، ضعف و انحراف فرامین را سه منبع اصلی رفتار مجرمانه تلقی می‌کند (مارشال^۱، 1983). مفهوم خلاء فرامین^۲ توسط جانسن^۳ (1959) ارائه شد که آنرا مرتبط با اعمال مجرمانه می‌داند.

¹ Marshall

² Superego Lacuna

³ Johnson

کتابنامه:

- احمدی، حبیب (1387). جامعه‌شناسی انحرافات، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ دوم.
- ایبراهمسن، دیوید (1371). روانشناسی کیفری، ترجمه‌ی پرویز صانعی، تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ دوم.
- دادستان، پریرخ (1387). روانشناسی جنایی، تهران: انتشارات لیلی، چاپ ششم.
- ستوده، هدایت‌الله، میرزایی، بهشته، پازند، افسانه (1387). روانشناسی جنایی، تهران: انتشارات آوای نور، چاپ پنجم.
- کریمی، یوسف (1384). روانشناسی شخصیت، تهران: نشر ویرایش، چاپ دهم.
- کی‌نیا، مهدی (1386). مبانی جرم‌شناسی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران: چاپ هشتم.
- کی‌نیا، مهدی (1386). روانشناسی جنایی، تهران: انتشارات رشد، چاپ چهارم.
- محمدی اصل، عباس (1385). بزهکاری نوجوانان و نظریه‌های انحراف اجتماعی، تهران: انتشارات علم، چاپ اول.
- نجفی‌توانا، علی (1384). جرم‌شناسی، تهران: انتشارات کیا، چاپ سوم.
- یاوزار، هالوگ (1386). ناسازگاری و بزهکاری در کودکان، تهران: انتشارات طلایه، چاپ دوم.
- CG, Salfati, AR, James & L. , Ferguson. (2008). Prostitute homicides: a descriptive study. Department of health, 23(4): 505-43 .
- Corff, Yanne, & toupin, Jean (2009). Comparing persistent Juvenile delinquents and Normative peers with the five- factor model of personality. Journal of research in personality .

- Daramola, C. A. (2000). Extroversion-introversion traits as determinants of juvenile delinquency.
- DL, Burton. (2008). An exploratory evaluation of the contribution of personality and childhood sexual victimization to the development of sexually abusive behavior. Department of Health , 102-15 .
- Johnson- Jeffrey G, Cohen, patricia, Smailes, Elizabeth, Kasen, Stephanie, Oldham John M, Skodol, Andrew & Brook, Judith S. (2000). Adolescent personality disorders associated with violence and criminal behavior during adolescence and early adult hood, 157: 1406- 1412.
- Koposov, Roman A, Ruchkin, vldislav V, Eisemann, Martine, & sidrove, pavel. (2005). Alcohol abuse in Russian delinquent adolescents. Institute of psychology, 787-005-0463 .
- MH, Meier, WS, Slutske, S., Arndt, & R J, Cadoret. (2008). Impulsive and callous traits are more associated with delinquent behavior in higher risk neighborhoods among boys and girls, 377-85 .
- Ramchand, MN, Elliott, S, Mrug, JA, Grunbaum, M, Windle, A, Chandra, MF, Peskin, SP, Cooper, & MA, Schuster. (2009). Substance use and delinquency among fifth graders who have jobs. Department of Health, 36 (4): 297-303.
- Ruchkin, vladislav, V. , Koposov, Roman A, Eisemann, Martin, & Hagglof, Bruneo. (2002). Alcohol use in delinquent adolescents from Northern Russia: the role of personality, parental rearing and family history of alcohol abuse. Department of psychiatry, 1139-1148 .
- Van Dam, Colet, De Bruyn, E. J, Janssens, & Jan M. A. M. (2007). Personality delinquency and criminal Recidivism. San Diego, CA92117 .
- Vafors Fritz, Marie, Ruchkin, Valdislav, Koposov, Roman, & af klinteberg, Britt. (2008). Antisocial process screening device: validation on Russian sample of juvenile delinquents with the

... مقایسه ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان بزهکار

emphasis on the role of personality and parental rearing. International of law and psychiatry, 438-446 .

- YE, Jung, JM, Song, J. , Chong, Hi, Seo, & JH, Chae. (2008). Symptoms of posttraumatic stress disorder and mental health in women who escaped prostitution and helping activities in shelters. Department of Health, 372-82 .